

BEKE MIKLÓS*

A gyermekkel való kapcsolattartás elméleti és gyakorlati vetületei, végrehajtásának sajátosságai

I. Bevezetés

Dolgozatom elkészítését a kapcsolattartás mint gyermeki jog érvényre juttatásának bemutatása motiválta. A témát nem a szokványos, a tananyag és a jogszabály szerkezete mentén dolgoztam fel. Interdiszciplináris – részben saját, öt éves gyakorlati kutatásom eredményeként kimunkált – megközelítem célja a kapcsolattartás intézményének gyermekvédelmi, alap-, büntető-, illetve nemzetközi-jogi összefüggéseiben történő vizsgálata a gyakorlat szempontjából hangsúlyos jellemzők mentén. Éppen ezért a dolgozatban nem csupán a Kúria vagy a törvényszékek, de számos bíróság által hozott határozat is feldolgozásra került. A téma aktualitását annak komplexitása, a hozzá tapadó folyamatos jogfejlődés, illetve az azt követő joggyakorlatot érintő változások követésének igénye támasztja alá. A családi kapcsolatok mélyreható szabályozása a magyar jogra nem jellemző, így jogvita esetén is inkább az erkölcsi és etikai normák jelennek meg hangsúlyosabban.¹ Ezen – legfontosabb – személyi viszonyok védelme, az azokban történő jogérvényesítés gyermekcentrális, erkölcsös és etikus érvényesítése jelentős kihívást jelent úgy érintetti, mint jogalkalmazói oldalon. A gyermekkel való kapcsolattartás kérdésköre kitaróan aktuális jelleget mutat, folyamatos fejlődése okán állandó megújulás is jellemzi. Kutatásomban arra kerestem választ, hogy a közelmúltbéli jogszabály változások, és a folyamatosan formálódó joggyakorlat a korábbi, több évtizedes keretekhez mérten milyen változásokat állítottak be a kapcsolattartás önkéntes biztosításában, a jogalkalmazó általi védelmében, illetve elősegítésében. Vizsgálatomban a hatásköri változások és a közösen gyakorolt szülői felügyeleti jog ítéletként történő elrendelése lehetőségének eredményeit is feltártam és értékeltem.

---

* IV. évfolyam, jogász szak, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, témavezető: Dr. Hegedűs Andrea, egyetemi docens.

¹ HEGEDŰS ANDREA: *Családjog*. In: Jakab András et al.: *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (Családjog rovat, rovat szerkesztő: Hegedűs Andrea) 2019. <http://ijoten.hu/szocikk/csaladjog> (letöltve: 2022.09.28.).

II. A kapcsolattartásra vonatkozó anyagi jogi szabályok egyes elméleti és gyakorlati vetületei.

1. A kapcsolattartási jog szabályozásának jogszabályi keretei

A Magyarország által is aláírt majd kihirdetett Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Egyezmény) 9. cikkének 3. pontja a 18. cikk szellemiségét tükrözve kimondja: A részes államok tiszteletben tartják a gyermek azon jogát, hogy külön élő szülőjével kapcsolatot tartson. Ennek egyetlen korlátja, ha a kapcsolattartás a gyermek legjobb érdekével ellentétes (the best interest of children – a gyermek legjobb érdeke).² Az Egyezmény 3. cikkének 2. pontjában és 4. cikkében tett vállalás alapján az azt aláíró országok kötelezettséget vállalnak a rögzített gyermeki jogok törvényalkotás és közigazgatási intézkedések útján történő érvényre juttatására. Ezen jogi aktusok és az Egyezményben foglalt rendelkezések érvényesítésében a 3. cikk 1. pontja kógens szabályként rögzíti azt, hogy a jogalkotó és a jogalkalmazók minden esetben a gyermek legjobb érdekét figyelembe véve járnak el, vagyis eljárni ekként kötelesek. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikk 1. pontja kimondja: „Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák”. Ezen elvek az Egyezményben kifejezetten rögzített gyermeki jogok áttemelésén túl Magyarország jogalkotásában szintúgy egyértelműen megjelennek. Példaként a Ptk. alapelveire (4:1-4:4. §) optimistán mutat rá, melyek a határozatok meghozatala során abszolút teret biztosítanak a mechanikus jogértelmezéstől való eltérésre, a jogalkalmazói szubjektum által, bölcséleti értelemben vett igazságos döntések meghozatalára.

A magyar jogalkotás a gyermeki jogokat, azok védelmét és így a kapcsolattartás jogát alapjogi dogmatikába ágyazta,³ mely utóbbit Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) (továbbiakban: Alaptörvény) a VI. cikkében rögzít.

A magánélet tiszteletben tartásával összefüggésben a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény (továbbiakban: Mavétv.) preambuluma rögzíti, hogy a magán-, családi élet és a kapcsolattartás tiszteletben tartásához való jog az ember veleszületett méltóságából fakad. A törvény 1. §-a kimondja, hogy ezen jogok mindenkit megilletnek. A törvény 2. §-ának (1) bekezdése alapján ezen jog személyiségi jog. Barzó Tímea tanulmányában komplex összefoglalásban⁴ vizsgálja a kapcsolattartás és a személyiségi jog viszonyát. A kapcsolattartás kikényszerítésének nem lehet eszköze személyiségi jog érvényesítése, a kapcsolattartáshoz való jog igazolt megsértése viszont személyiségi jogi igény érvényesítésének alapjául szolgálhat. A kapcsolattartás személyiségi jogi jellegét támasztja alá a Szegedi Ítéltábla BDT2020.4152. számú döntése is. A fentiekkel magam is maximálisan egyetértek.

A családi élet tiszteletben tartása vonatkozásában az Alaptörvény L) cikkének (1) bekezdését szintúgy felhívni szükséges, hiszen az alapján a gyermekkel való kapcsolat egyben családi kapcsolat is. Ezen cikk (3) bekezdése a családi kapcsolat védelmét sarkalatos

² HERCZOG MÁRIA (szerk.): *Kézikönyv a gyermekjogi egyezmény alkalmazásához*. Család, Gyermek, Ifjúság Egyesület. Budapest, 2009. 505. p.

³ RÓZSÁS ESZTER: *A gyermekjogok tartalma, érvényesülése és védelme*. Doktori értekezés. Pécs, 2008. 1. p.

⁴ BARZÓ TÍMEA: *Szülők háborúja – személyiségi jogok csatája, avagy alkalmazhatóak-e a személyiségvédelmi eszközök a családjogi vitákban?*. Opuscula Civilia 2021. 8 p. https://antk.uni-nke.hu/document/akk-copy-uni-nke-hu/Opuscula_Barz%C3%B3.pdf (letöltve: 2022.09.26).

törvény védelme alá helyezi. Már pusztán a családok védelméről szóló 2011. évi CCXI. törvény (továbbiakban: Csvt.) 1. §-a alapján különélő szülők esetében kijelenthető, hogy a kapcsolattartás a családi kapcsolat – így a család – fennmaradásának alapjaként szolgáló érték. Az Alaptörvény XV. cikkének (5) és XVI. cikkének (1) bekezdése szintúgy a gyermeki érdekek védelmét a kapcsolattartási joggal összefüggésbe hozható módon is alapjogi rendelkezéssel helyezi védelem alá.

Az Alaptörvény T) cikke, különösen annak (3), illetve a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Jat.) 2. § (4) bekezdése alapján megalkotott, módosított, a kapcsolattartási joggal szoros összefüggésben álló jogszabályok körét alkotja továbbá a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (továbbiakban: Ptk.); a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.); a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.); a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.); a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (továbbiakban: Bnptv.); a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.); a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (továbbiakban: Gyer.); a Csvt.; az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (továbbiakban: Ákr.); a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (továbbá: Kp.); a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.); a igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (továbbiakban: Szaktv.) és az Alkotmánybíróságról szóló 2017. évi I. törvény (továbbiakban: Abtv.).

A kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseket a Ptk. a 4:178. §-tól a 4:185. §-ig terjedően rögzíti. Gyermeki jogként definiálja a zavartalan kapcsolattartás jogát, tisztázza a jogosult és kötelezetti jogállásokat (különélő szülő: kötelezett és jogosult / gyermek: jogosult / gondozó szülő illetve más személy: kötelezett), rendelkezik a szülői felügyeleti jog szünetelése / megszűnése esetköreiről, örökbefogadás, illetve nevelésbe vétel esetén történő kapcsolattartásról, a kapcsolattartásra jogosult nagyszülőről, testvérről és egyéb családtagok, hozzátartozók, volt mostoha- és nevelőszülők etc. kapcsolattartási jogáról. Meghatározza a kapcsolattartási jog tartalmát, mely alatt a gyermekkel történő személyes találkozást, rendszeres, meghatározott időtartamra történő elvitelét, személyes találkozás nélküli kapcsolattartás lehetőségét és a felügyelt kapcsolattartást érti. Az oktatási szünetekre, többnapos ünnepnapokra, huzamos együttlétre kiterjedő kapcsolattartás szintén rögzítésre kerül. A kapcsolattartás formáit a Ptk. [4:181. § (3)] és a Gyer. [27. § (2) bekezdés] is rögzíti: ezek a folyamatos, az időszakos és a felügyelt kapcsolattartás. A kapcsolattartással összefüggésben felmerülő költségek főszabályként a kapcsolattartásra jogosultat terhelik. Az elmaradt kapcsolattartás pótlásáról a Ptk. szintúgy rendelkezik, egyrészt az azzal kapcsolatban felmerülő tájékoztatási kötelezettségről (részletszabályokat a Gyer.-ben találhatunk), másrészt pedig a pótlás időpontjáról. A kapcsolattartás végrehajtása során a bíróság jár el.

A Ptk. 4:178. § a kapcsolattartás jogát (és nem a célját), és ahhoz kapcsolódva a Ptk. 4:180. § szerinti tartalmát mint gyermeki jogból fakadó jogosultságot eredezteti, addig a Gyer. 27. § (1) bekezdése már annak célját határozza meg, a családi kapcsolat fennmaradásával „indokolja” és organikusán gyermekvédelmi aspektusokkal is alátámasztja. A Gyer.-ben találhatjuk meg a személyes találkozás nélküli kapcsolattartás módjait, illet-

ve kapunk választ a felügyelt kapcsolattartás céljára és megvalósításának szabályaira is. Meghatározza továbbá a gondozó szülő a gyermekkel zavartalanul tölthető idejét, amely a kapcsolattartásra jogosult időszakos kapcsolattartásával megegyező időtartamot jelent.

A kapcsolattartási jognak a fentiekén túl számos más speciális esetköre is van, ilyennek tekinthetők csupán példálózó jelleggel sorolva a fogvatartottak, az átmeneti gondozásban részesülő, ideiglenes hatállyal elhelyezett és nevelésbe vett gyermekek esetei.

A kapcsolattartás jogát az Alkotmánybíróság autentikus alapjogi, az Abtv. 39. § (1) bekezdése és a 3/2015. (II. 2.) AB határozat alapján mindenkire nézve kötelező módon a 3067/2021. (II. 24.) határozatában keretbe az alábbiak szerint foglalta: a kapcsolattartás a szülőnek a gyermek életében történő folyamatos jelenléte, mely módjai között egyértelmű hierarchia nincs. A rendszeres zavartalan kommunikáció és a találkozás módjai egymást kiegészítik, mindegyik fontos. A találkozással járó együttlét a gyermek személyiségfejlődésében kiemelten fontos, különös jelentősége a gyermeki kötődés kialakulásában és fenntartásában van és abban, hogy a gyermek ne idegenedjen el a különélő szülőjétől. Az Alkotmánybíróság előbbi határozatát olyan bírósági nemperes végrehajtási eljárást – és természetesen panasz előterjesztését – követően hozta meg, melyben döntés a kapcsolattartás végrehajtására irányuló nemperes eljárás az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás sérelmét a kapcsolattartáshoz való jog helytelen értelmezésére alapítva beállította.

Az alkotmánybíráskodás témában betöltött szerepére az Alaptörvény 28. cikke kapcsán külön rámutatok. *Sulyok Márton*⁵ összehasonlító elemzésének konklúziója alapján a 28. cikk 2019. január 1. napján hatályosult változása a jogértelmezés egy harmadik paradoxonát is megnyitotta, amely egyenes út lehet az anyagi jogi normák teljes megkerüléséhez. Tekintettel arra, hogy a végrehajtás során a felek már önmaguk is alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult személyekké váltak, az előterjesztett alkotmányjogi panaszok száma emelkedik, az utóbbi években a kapcsolattartással összefüggésben számos, nagy horderejű határozat született. Ezen határozatok elemzése abba az irányba mutat, hogy Alkotmánybíróság a 28. cikk értelmezési módszereinek kibővítése ellenére a kapcsolattartáshoz tapadó anyagi jogi normák értelmezése során a nyelvtani-teleologikus vegyített módszert alkalmazza mindenkire kötelező érvényű határozatainak meghozatala során. Mindez a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös joggyakorlat kialakulását támogatja.

Az elvitel jogával járó kapcsolattartás tartalmát a jogalkotás és jogalkalmazás is evidens főszabálynak tekinti. A Ptk. 4:180. § a személyes találkozásról, az elvitel jogáról, az időszakos kapcsolattartásról, a külföldre vitelről és a találkozás nélküli kapcsolattartásról rendelkezik.

2. A kapcsolattartás zavartalansága

A kapcsolattartásra kötelezett személy köteles a zavartalan kapcsolattartást biztosítani. Az ezzel ellentétes magatartás az ellennevelést is magába foglaló módon a gyermek érdekét súlyosan sérti.⁶

⁵ Sulyok Márton: *Parancs, paradoxon vagy próbatétel? – Az Alaptörvény 28. cikkének lehetséges megközelítései*. Jog-Állam-Politika 2022/1. 139 p.

⁶ Hegedűs Andrea: *Polgári Jog. Családjog*. R.I.M.Á.K Kiadó. Budapest, 2021. 261. p.

A Ptk. 4:178. § (1) bekezdése gyermeki jogként rögzíti a különélő szülővel történő személyes és közvetlen kapcsolattartást, melyet a kötelezetteknek biztosítaniuk kell. Megzavarásnak minősül minden olyan külső cselekmény, cselekvés vagy attól való tartózkodás, illetve a kötelezett által elhárítható, de el nem hártott esemény, mely a kapcsolattartás célját veszélyezteti. Zavartalan kapcsolattartás alatt empirikusan azt is értjük, hogy a kapcsolattartásra kötelezett személy a kapcsolattartás során ne legyen jelen, jelenlétével ne zavarja meg azt. Felmerülhet azonban olyan élethelyzet, amikor éppen a kötelezett gondozó szülő jelenléte az, amely a kapcsolattartás zavartalanságát biztosítani képes. A konkrét esetben a nagyon alacsony életkorú kislány szeparációs szorongási időszakát élte, a kötelezett gondozó szülő látómezőn kívülre kerülése azonnali sírást, szorongást váltott ki nála. A bíróság a peres ügyben meghozott korábbi kapcsolattartást ideiglenes intézkedéssel szabályozó döntését akként módosította, hogy a kapcsolattartáson a gondozó szülő jelenlétéről rendelkezett annak érdekében, hogy a kislány felszabadult és nyugodt legyen, ez által a kapcsolattartás zavartalan teljesítésbe mehessen.⁷

Kapcsolattartásról – így megvalósult kapcsolattartásról – csak abban az esetben beszélhetünk, ha az együtt töltött idő zavartalanul telt el, mivel ez a kapcsolattartási jog Ptk. 4:178. § (1) bekezdés szerinti tartalma. Amennyiben az együtt töltött idő és annak zavartalansága konjunktíve nem valósul meg, megvalósult kapcsolattartásnak – álláspontom szerint – a gyermekkel töltött időt tekinteni nem lehet. A kapcsolattartás formájától független cél, hogy a gyermek és a szülő zavartalanul tölthessenek időt egymással. A kapcsolattartás nem csak a szülő, hanem hangsúlyosan a gyermek érdekét és alapjogainak védelmét is szolgálja.⁸

3. A felügyelt kapcsolattartás

A Ptk. a felügyelt kapcsolattartásról mindösszesen egy helyen, a 4:181. § (3) bekezdésében rendelkezik, alkalmazásának körülményeire nem tér ki. A kapcsolattartás ezen formájának részletszabályai – jelen dolgozat tárgya vonatkozásában – a Gyvt.-ben és a Gyer.-ben keresendők. A felügyelt kapcsolattartás szolgáltatást a kapcsolattartási ügyelet biztosítja, melynek megszervezése a Gyvt. 40/A. § (2) ab) pontja alapján a Család- és Gyermekjóléti Központ feladata. A Gyer. 27. § alapján az elvitel jogával járó kapcsolattartás a különélő szülő felróható magatartásának hiányában nem vonható meg. A külföldön élő kapcsolattartásra jogosult szülő esetében a külföldre vitel jogát megvonni szintúgy nem lehet. Felügyelt kapcsolattartás elrendelésére büntetőjogilag elítélt szülő kapcsolattartási jogának biztosítása, a gyermek számára biztonságos kapcsolattartási környezet biztosításával a jogosult és a gyermek családi kapcsolatának felépítése vagy helyreállítása érdekében kerülhet sor.

A Gyer. 27. § (4b) és (4c) bekezdései alapján a Család- és Gyermekjóléti Központ részéről a felügyelt kapcsolattartás a kigondozás irányába törekvő tevékenység, mely során a gyámhatóság dönt – többek között – a felügyelt kapcsolattartás fenntartásáról vagy az elvitel jogával járó kapcsolattartás visszaállításáról, megadásáról. Vannak esetek azonban, melyek során a bíróság ítéletében határozatlan időtartamra a különélő szülő részére felügyelt kapcsolattartást határoz meg.⁹ Felmerülhet a kérdés, hogy ezekben az esetekben

⁷ Debreceni Járásbíróság 50.P.20.887/2020/21. (saját gyűjtés).

⁸ 3067/2022. (II. 25.) és 3068/2022. (II. 25.) számú AB határozatok.

⁹ Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 860.P.XIX.21.296/2019/119. (saját gyűjtés).

hatáskörében áll-e a gyámhatóságnak a bíróság ítéletében foglalt kapcsolattartási jogot megváltoztatni a Ptké. 37/A-ban foglalt szabály tükrében. Főszabály szerint a válasz az lehet, hogy a 2021. január 1. napja előtt szabályozott kapcsolattartás vonatkozásában igen, azt követően viszont nem. Utóbbi esetben a felügyelt kapcsolattartás kigondozó vonása és jogszabályban rögzített céljai (a családi kapcsolat felépítése vagy helyreállítása) nem tudnak érvényesülni. Ekként viszont az a kérdés merül fel, hogy hozhat-e a bíróság olyan határozatot jogszerűen, amely a jogosult kapcsolattartását határozatlan időre felügyelt formára szorítja? A válasz keresésében a Ptk. 4:178. §-ban foglaltak nem irányadóak: a zavartalan kapcsolattartást ugyan más személy is köteles biztosítani, azonban ezalatt *a nyelvtani és a logikai értelmezés alapján a gyermek gondozására köteles, de a szülőktől eltérő személyt kell értenünk (pl. nevelőszülő, családba fogadó gyám)*. Álláspontom szerint a bíróság a Kapcsolattügyeletet – vagy az azt fenntartó jogi személyt – a bírói jog és a bíróság döntésének rendelkező jellege alapján kötelezheti a Gyer. fenti szabályaitól eltérve, hogy a kapcsolattartásnak határozatlan időre helyszínt biztosítson. Azon esetekben, melyek során áldozatvédelmi intézkedés vagy büntetőeljárás okán (pl. távoltartás fajtái) szükséges a kapcsolattartás formájának, illetve ez által rendjének módosítása, a gyámhatóság a fenti Ptké. szabálytól függetlenül a Ptk. 4:184. § alapján a Gyer. 31. § szerint eljárva hatáskörrel rendelkezik. Meg kell jegyezni továbbá, hogy a távoltartás különböző fajtái eltérő jogkövetkezményekkel járnak, azonban minimálisan is a kapcsolattartás korlátozását, egyes esetekben elvonását eredményezik. [Gyer. 27. § (7), (8); 30. §; 30/E. §; 30/F. §].

4. *A kapcsolattartás egyes speciális esetei és aspektusai*

Kapcsolattartáshoz való jog alatt a közértelmezés és a gyakorlat is a gyermek és a tőle különélő szülő jogát érti, azonban fent már előre vetített módon más, a Ptk 4:179. § (1) bekezdésében sorolt személyek is alanyi jogállásba kerülhetnek. E körben a teljesség igénye nélkül a nagyszülői kapcsolattartást, illetve egy tanulsággal szolgáló, jellegzetes esetet emelek ki.

A szülői kapcsolattartás mellett a legjellemzőbb jogosulti kört a nagyszülők adják. A nagyszülői kapcsolattartás a szülői kapcsolattartástól elhatárolt, különálló, önmagában álló jogosultság.¹⁰ A jogalkotó álláspontom szerint olyan élethelyzetekre próbálhatott megoldást találni ezen rendelkezésével, melyekben a gyermek-nagyszülő családi kapcsolat valamely okból védelemre szorul. Nem mellőzhetjük azonban megemlíteni, hogy az e bekezdésben vázolt jog – szabályozást is ideértő módon történő – határozatba foglalásának igényét legjellemzőbb módon mi is indukálja. A gyermek szülei között elmérgesedett viszony gyakran kapcsolattartás akadályozásába torkollik. A kapcsolattartás végrehajtási eljárások mellett gyakran a nagyszülő a gyermekkel való kapcsolattartási jogának határozatba foglalása iránti kérelme előterjesztésre kerül nem is titkoltan a célból, hogy a kapcsolattartásban akadályozott szülő gyermekkel történő találkozása alternatív módon biztosítva legyen. Tekintettel arra, hogy a különélő szülő kapcsolattartásának akadályozása mellett nem ritkán a gondozó szülő részéről annak alátámasztására a gyermeket veszélyeztető körülmény mint érvelés megjelenik, illetve arra, hogy a szülői és a nagyszülői kapcsolattartási jog együttes értékelése, „összemosása” tiltott,¹¹ kijelenthető, hogy az ügyben eljáró

¹⁰ Kúria Kfv.37.363/2018/8.

¹¹ Szegedi Járásbíróság 13.P.21.950/2018/92.

gyámhatóság, mondhatni, összetett szituációba kerül. A Gyer. 31. § (1) bekezdésében foglalt esetkör – felróható magatartás stb. – fennállásának hiányában a Gyer. 27. § (6) bekezdésével egy tekintet alatt vizsgálva, a nagyszülő kapcsolattartás megállapítása iránti kérelme jogszerűen nem utasítható el.

A megalapozott, felelős gondozó szülői magatartást tükröző eseteken túlmenően a kapcsolattartás akadályozása vagy arra irányuló szándék olyan élethelyzeteket is teremthet, melyek során a kapcsolattartó szülő gyermekével szemben – összefoglalóan – távoltartás hatálya alá kerül. Ezekben az esetekben az Alaptörvény XXVIII. Cikkének (2) bekezdése és a Be. 1. §-ban foglaltak ellenére – helyesen – az elvitel jogával járó kapcsolattartás jogszabályi szinten tilalmazott, legfeljebb felügyelt kapcsolattartás engedélyezhető. Megesik, hogy ezen esetek a rosszhiszeműen eljáró szülő szándékolt céljával ellentétes szituációkat eredményeznek egyes, évek óta folyamatosan mélyülő konfliktusok során. Egy – de közel sem példa nélkül álló – már több törvényszéket is megjáró konkrét esetben a gondozó szülő – ”természetesen” gyermeke elmondására alapítva – nem kevesebbet állított, mint, hogy a kapcsolattartási idő alatt a jogosult által a gyermeket szexuális jellegű hatás érte. A jogosulttal szemben az illetékes törvényszék által ugyan részben megváltoztatott, de lényegében fenntartott megelőző távoltartás okán elrendelt felügyelt kapcsolattartás írásba foglalt tapasztalatai, a büntető eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő véleménye, az eljárást megszüntető határozat majd – a gyámhatósági határozat megsemmisítését követően – a megismételt gyámügyi eljárásban meghozott új döntés megállapításai alapján olyan a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésének megfeleltethető jelentős körülményváltozás vált igazolttá, mely a különélő – kapcsolattartásra jogosult – szülő által a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása iránti kereseti kérelem¹² előterjesztését indokoltá tette.

5. Tájékoztatási kötelezettség és az elmaradt kapcsolattartás pótlása

A Ptk. 4:182. § (1) és a Gyer. 30. § (1) bekezdések a kapcsolattartásban érintett felek számára előírják, hogy a kapcsolattartást akadályozó körülményekről lehetőleg írásban, igazolható módon, haladéktalanul értesítsék egymást. Életszerű és általában elvárható magatartás is ez, egyben a Ptk. 4:173. § tükrében, hiszen lehetséges, hogy a kapcsolattartásra jogosult fél akár több száz kilométeres távolságból érkezik gyermekéért az átadás helyszínére a kapcsolattartási jog gyakorlása érdekében, mely a gyermek és a különélő szülő egyik legfontosabb és legsérülékenyebb alapvető emberi joga. A kérdés súlyát jelzi, hogy a tájékoztatás elmaradása vagy nem megfelelő teljesítése a kötelezett fél önhibájának/felróható magatartásának megállapítására, a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére önmagában alapot adhat.¹³ Arra, hogy mi tekinthető ténylegesen kapcsolattartást akadályozó körülménynek, a dolgozat kapcsolattartás végrehajtását elemző részében térek ki.

A Ptk. 4:182. § (2) bekezdése a jogosultnak fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartás pótlásáról rendelkezik. Fel nem róható oknak számít bármilyen váratlan, a jogosult részéről el nem hárítható (*vis maior*) és a kapcsolattartást ténylegesen megakadályozó élethelyzet. Vítán felül áll, hogy a kapcsolattartás jelentőségének úgy nemzeti, mint nemzetközi keretek között kiemelt fontosságot tulajdonít a jogalkotó. A kapcsolattartás pótlására

¹² Szarvasi Járásbíróság 7.P.20.004/2022. (saját gyűjtés).

¹³ Szegedi Törvényszék 18.K.27.522/2019/10. (saját gyűjtés).

vonatkozó szabály az előbbi követve kimondja, hogy az elmaradt kapcsolattartást a lehető leghamarabb pótolni kell, amennyiben az nem a kapcsolattartó szülő hibájából maradt el. A szabály a pótlás végső határidejét hat hónapban határozza meg. A kapcsolattartásra kötelezett gondozó szülőt e szabály nem nevesíti, így nyelvtani, teleológiai és formál logikai értelmezés szerint is közömbösnek tekinthető az, hogy a kötelezettnek az elmaradt kapcsolattartás pótlása mikor alkalmas. A gyermek életvitele, programjai, elfoglaltságai, kapcsolattartáson kívül eső ideje felett a kötelezett szülő diszponál, így a „gyermeknek alkalmas időpont” megközelítés szintűgy értelmezhetetlen. A kapcsolattartás céljával az Alaptörvény VI., 28., XXIV. cikkeire is figyelemmel meglátásom szerint összeegyeztetni azt az álláspontot lehet, mely szerint az elmaradt kapcsolattartást a gyermek legjobb érdekében a lehető leghamarabb a jogosult szülőnek és a gyermeknek első alkalmas időpontban pótolni kell. A hat hónapos végső határidő ekként nem a kötelezett mozgástere, döntési pozíciója, hanem objektív okokra fenntartott időtartam. Szintén levonható következtetés az, hogy a pótlásban a jogosult szülőt kötelezettség is terheli, így a gondozó szülő egyet nem értése esetén, de igazolt objektív ok hiányában megvalósított kapcsolattartás pótlás a jogosult szülőnek nem felróható.

6. *A kapcsolattartásra történő felkészítés kötelezettsége*

A zavartalan kapcsolattartás megvalósulásának az arra történő felkészítés esszenciális feltétele, melyben a kötelezett (többnyire a gondozó szülő) felelőssége kizárólagos.¹⁴ A családi kapcsolat fennmaradása érdekében a felkészítés magában foglalja a gyermek pszichikai és fizikai felkészítését, továbbá a kapcsolattartás zavartalanságához szükséges jogi értelemben vett dolgok és információk átadását is. A dolgok átadásáról a Gyer. 29/A. § (6) b) pontja rendelkezik, melyet tartalommal – ahogy azt az Alkotmánybíróság 3351/2022 (VII. 25.) számú határozata is részletezi – a személyes specifikum is megtölt. A tárgyi feltételek megteremtéséhez sorolhatjuk azon körülmények elvárható elkerülését is, mely a kapcsolattartás megvalósulását ellehetetlenítené vagy időbeni megvalósulását fenyegetné. A pszichikai felkészítés magában foglalja azon gyermeki attitűd kialakítását vagy fenntartását, melyben a gyermek a kapcsolattartó szülőhöz örömmel megy, és tartózkodik minden olyan magatartás tanúsításától, amely ez ellen és a családi kapcsolat fenntartása ellen kimondva vagy közvetett módon hat.

7. *A kapcsolattartási jog megszűnésének természetes, illetve a gyermek akaratnyilvánításából adódó esetei*

A Ptk. 4:178. § (1) bekezdése szerinti kapcsolattartás a gyermek joga. Az Egyezmény 1. cikke kimondja, hogy gyermek az a személy, aki tizennyolc éven aluli életkorral rendelkezik és más okból nagykorúságát nem töltötte be. Tartalma szerint a Ptk. 2:10. § (1) bekezdése hasonlóképpen rendelkezik. A bekezdés összefoglalásaként megállapítható, hogy a nagykorúság életkor vagy más okból történő elérésekor a gyermekhez tapadó kapcsolattartási jog megszűnik.

¹⁴ BH 2022. 56.

A Gyer. 33/B. § (1) bekezdés hatályon kívül helyezett rendelkezése a 14. életévét betöltött gyermek ez irányú befolyásmentes, önálló akaratnyilvánítása esetében a kapcsolattartási jog megvonására lehetőséget adott. Ezen rendelkezést a hatályos jogban a Bnp. tv. 22/E. § (1) bekezdése rögzíti. Hangsúlyozni kell, hogy míg a Gyer. imént citált rendelkezése a gyermektől önálló, befolyásmentes akaratnyilvánítást várt el, addig a Bnp. tv. rendelkezése – nem kifejezetten szerencsés módon – csupán a gyermek akaratnyilvánítását is eslegendőnek tartja.

III. A kapcsolattartásra vonatkozó eljárásjogi szabályok egyes elméleti és gyakorlati vetületei

Hangsúlyozni e helyütt kívánom, hogy a dolgozatban megjelenő problémakörök semmiképpen sem a konvencionális szülői magatartást tükrözik, azonban a dolgozat témájának mélyebb szintű ismertetése végett célszerűnek a vitával járó élethelyzetek elemzése mutatkozik. Ahogy *Boér Emőke* már 2000-ben rámutatott, a családjog az emberi kapcsolatok felbomlásából fakadó, bosszúállásig fajuló megnyilvánulások terepe lehet, melyben a kapcsolattartás sok visszaélésre ad lehetőséget.¹⁵ Kiemelem, hogy a kapcsolattartás korlátozása, szünetelése és megvonása kizárólag a kapcsolattartó szülő felróható magatartása esetén merülhet fel [Gyvt. 9. § (2)].

A kapcsolattartási jog megállapítása, tartalommal kitöltése (úgy is mint *szabályozása*) a legtöbb esetben szülői felügyeleti jog rendezése iránti eljárásban történik, mely a kapcsolattartással egy tekintet alatt hosszútávú rendezést jelent figyelemmel arra is, hogy *a családi jogviszonyok egész életre szólnak*.¹⁶ Bár e dolgozatnak a szülői felügyeleti jog rendezése nem tárgya, ezen a ponton mégis megemlíteni szükséges, hogy a kapcsolattartás a szülő felügyeleti jog rendezésére is jelentős hatást gyakorolhat: A kapcsolattartást kitarthatóan akadályozó szülő a gyermek érdekeit, fejlődését veszélyezteti és a másik szülőnél történő elhelyezését alapozhatja meg.¹⁷

A kapcsolattartási jog rendezése körében bírói úton a Ptk. 4:181. §, míg hatósági úton a Gyer. 29. és 29/A. §§-okban rögzített szabályok érvényesülnek. Az elsőfokú bírósági döntés megtámadása a Pp., míg a gyámhatóság által hozott határozat megtámadása a Kp., illetve mindkettő vonatkozásában az Abtv. szabályai alapján lehetséges. A szülők életközösségének megszakadása esetén a kapcsolattartást mint jogkérdést a gyermek érdekében álló módon, békésen rendezni kívánó szándék mellett egyik fél sem vindikál magának kizárólagos szülői felügyeleti jogot, mely a kapcsolattartás szabályozását kötelezővé tenné. Abban az esetben, amelyben a kizárólagos szülői felügyeleti jog gyakorlása objektíve nem szükséges (pl. a szülők eltérő országba költözése), az ebben az irányban támasztott igény az egyik fél teljes közömbösségét, félrevezetett állapotát („*nem olyan fontos az a felügyeleti jog*”) vagy a másik fél sértettségét és ebből fakadó küldetéstudatát esetleg szubvencionális gondolkodásmódját igazolja. Utóbbi esetekben meglátásom szerint a kizárólagos felügyeleti jogot magának követelő szülőtől a Ptk. 4:173. § szerinti szülői együttműködési

¹⁵ BOÉR EMŐKE: *A gyermekelhelyezés, gyermektartás és a gyermekkel való kapcsolattartás*. Család, Gyermek, Ifjúság 2000/5. 3. p.

¹⁶ „*A családi jogviszonyok egész életre szólnak*” – *Kőrös András interjúja dr. Tóthné Dr. Fábian Eszter címzetes egyetemi tanárral*. Családi Jog 2016/2. 23-28. pp.

¹⁷ BH 2017. 123.

kötelezettség betartása sem várható, illetve prognosztizálható, hogy a teljes problémakör a gyámhatóság és a Család- és Gyermekjóléti Központok ügyterhét fogja növelni a későbbiek során. Ezekben az érzelmi helyzetekre alapított, a jog nyelvén megvívott csatákban a gyermek rendre eszközzé válik. A gyermekétől immáron külön élő szülő nem ritkán széles körű kapcsolattartásra tart igényt, a gyermeket gondozó szülő pedig ezzel ellentétes célra törekszik. Nyilvánvaló, hogy a figyelem fókusza ezekben az esetekben kisklik: a különélő szülőt a gyermeke érdekli, a gondozó szülőt pedig a különélő szülő, esetleg a háttérben szintúgy rendszeresen meghúzó vagyoni jogi vita, amelyben a gyermekkel való kapcsolattartás kényszerítő potenciálként jelenik meg. A kapcsolattartási jog rendezése, megváltoztatása, korlátozása, szüneteltetése és megvonása a családjogi viták nagy feszültséget teremtő terepének tekinthetőek. Az azokban felmerülő tényállítások, bizonyítási eljárások, megállapított tényállások igen nagy fokú hasonlósága miatt külön elemzésük – jelen dolgozat keretei között – nem ok- és célszerű. Jellemző, hogy ezen eljárásokban a kapcsolattartási jog legalább ideiglenes intézkedésben történő elrendeléséig a külön élő szülő a gyermekét egyáltalán nem láthatja a gondozó szülő önkéntes teljesítésének hiánya miatt. Extrém, szerencsére egyre ritkábban előforduló esetekben a külön élő szülő érzelmi „kiéheztetése” odáig jut, hogy az ellenérdekelt által „nagyvonalúan” felajánlott felügyelt kapcsolattartás lehetőségét elfogadja. A kapcsolattartás nélküli kapcsolattartás a kapcsolattartó fél felróható magatartásának hiányában, jóhiszemű pervitel esetén a pertaktika részét márpedig nem képezhetné. Megjegyzem, hogy az imént tárgyalt szituációk jelentős mértékű hasonlósága miatt a „patvarkodó” szülő magatartása, lépései modellezhetőek, megjósolhatóak. Ez nem vitásan a jogalkalmazó, illetve a gyermek gondozásából kiesett szülő esetén jelentős taktikai előnyt jelent, mely az eljárások hatékony, a gyermek érdekében álló lezárását eredményezheti.

A kapcsolattartásra vonatkozó részletszabályokat a Gyer. 27-30. §-ok is rögzítik, melyek a bírósági joggyakorlatnak is részét képezik. Ezen kormányrendelet – címéből is adódóan – nem a bírói útra tartozó rendelkezések céljából kerülhetett megalkotásra, a Ptk-val való kapcsolata álláspontom szerint is kérdéses,¹⁸ azonban a kódex 1:2. § (2) bekezdése alapján szabályainak bíróságok általi alkalmazása alátámasztható. Az előbbieket látszik igazolni, hogy a kódexhez alkotott kommentár a Gyer-re számos helyen hivatkozik.

A kapcsolattartás mértékét és periodicitását jogszabály nem határozza meg, ezért kapcsolattartási rendre példát nem hozok. A „*törvény szerinti minimális kapcsolattartás*” mint gyakorta elhangzó kifejezés nyilvánvalóan teljes mértékben téves. Korlátot a kapcsolattartás szabad megválasztásában vagy szabályozásában a hivatalból vizsgált gyermeki érdek, az elvitel jogával történő kapcsolattartás megvonásának esetkörei, illetve valamelyest a kapcsolattartás formái szabnak: időszakos kapcsolattartást ünnepnapokra és oktatási szünetekre lehet életszerűen szabályozni, mely utóbbi esetében a gyermek a jogosult szülővel kapcsolattartás jogcímén együtt töltött ideje a kialakult joggyakorlat alapján alkalmanként kettő hét időtartamot ölel fel jellemzően. A Gyer. 29. § (5) bekezdése rögzíti a kapcsolattartásra átadásban, visszavételben közreműködő személyre vonatkozó szabályokat, melyet azonban – álláspontom szerint praktikatlanul – korlátoz szűk személyi körre. 29/A. §-ában rögzíti a Gyer. a számtalan vitára okot adó, kapcsolattartás végrehajtási eljárásokban gyakran megjelenő – de a bírósági kapcsolattartás szabályozásból gyakran hiányként mutatkozó – a gyermek személyes tárgyainak átadásáról szóló tartalmi elemeket.

¹⁸ 30/2021. (XII. 1.) AB határozat.

A kapcsolattartást (is) rendező döntés meghozatala előtt az érdekelteket és az ítélőképessége birtokában lévő gyermeket meg kell hallgatni. A kapcsolattartást szabályozó határozatnak a kapcsolattartás gyakorisága, időtartama, folyamatos, illetve időszakos jellege, esetleges felügyelt formája, az átadás és visszaadás helye, ideje és módja, az elmaradó kapcsolattartásra vonatkozó értesítési kötelezettség és annak pótlására vonatkozó rendelkezés kötelező tartalmi eleme.

A szülői kapcsolattartás szabályozása egyes szituációkban mellőzhető, illetve mellőzésre kerül. A felek egyezségkötése esetén mellőzhető a kapcsolattartás szabályozása, amennyiben a peres felek közös szülői felügyeleti jog gyakorlásában állapodnak meg.

Az Európai Unió jelentős családjogi vonatkozású jogharmonizációs törekvés¹⁹ eredményének következményeként a kapcsolattartás szabályozása mellőzésre kerülhet a 2022. január 1. napján a Ptk. Családjogi könyvébe iktatott 4:167/A. § alkalmazása során is. Rendkívül körültekintő mérlegelést követően a bíróság akár csak az egyik fél kérelmére vagy hivatalból dönthet úgy, hogy a szülők a gyermek felett gyakorolt szülői felügyeleti jogot közösen gyakorolják. Itt tartom szükségesnek kiemelni, hogy a váltott gondoskodás – és eleve a széleskörű kapcsolattartás – iránti igény szoros, analóg összefüggésben áll a szülők szociális és anyagi helyzetével, illetve iskolai végzettségével. Ennek lehetséges magyarázata, hogy a magas iskolai végzettséggel rendelkező szülők komplexebb, színeesebb módon látják a gyermek életében betöltött szerepüket.²⁰ A bíróság elrendelheti, hogy a gyermek gondozása felváltva, a szülők között egyenlő időtartamban elosztásra kerüljön. Ebben az esetben nem kapcsolattartás szabályozás, hanem felváltott (váltott) gondoskodás elrendelése történik, mely előre vetítheti minimálisan is az egyik peres fél sértettségét. Felvetem annak lehetőségét, hogy ilyen tartalmú döntést követően a gyermekvédelmi rendszer ügyterhének megnövekedésére esély mutatkozhat, illetve amennyiben a bíróság a sértett fél lakóhelyével egyezően jelöli ki a gyermek lakóhelyét, az a szülő – így vele együtt a gyermek – távolra költözését is eredményezheti. Utóbbi esetben a szülői felügyeleti jog közös gyakorlása objektíve lehetetlenülhet el.

Ahogy *Szeibert Orsolya* is kifejti,²¹ a közösen gyakorolt szülői felügyeleti jog és a váltott gondoskodás elrendelése számos, új kihívást vetít előre a jogalkalmazók számára. Elképzelvén a helyzetet, amikor a bíróság az egyik fél kérelmére – az ellenérdekeltektől kérelmével szemben – közösen gyakorolt felügyeleti jogról és váltott gondoskodásról határoz, vajon számíthatunk a „pervesztes” szülő együttműködésére? A kérdést megvizsgálva, egyrészt a gyámhatóságokra és gyermekjóléti központokra fog nagy terhet róni a szülői együttműködés kialakításában, másrészt valószínűsíthetően végrehajtási ügyteher is következik belőle. A legfontosabb azonban a jogalkotói cél irányából való megközelítés, hiszen vitán felül áll, hogy a szülői együttműködés hatékony kialakítása a gyermek legjobb érdekében és családi kapcsolatainak fenntartása érdekében történik. Meglehet, hogy nehéz út áll az új normák tekintetében a jogalkalmazók előtt, de hosszú távú, „precedens” teremtő, preventív hatásával a családjogi viták száma várhatóan jelentősen csökkenni fog. Az új normákból következő parázs élethelyzetek gyakorlati bevezetése a gyerekekről való váltott gondoskodás

¹⁹ SZEIBERT ORSOLYA: *A családjogi harmonizáció kérdései és lehetőségei Európában*. HVG-ORAC. Budapest, 2014. 16. p.

²⁰ SZALMA IVETT – RÉKAI KRISZTINA: *Szülői felügyeleti jog, kapcsolattartás és tartásdíjfizetés*. Szociológiai Szemle 2019/4. 87. p.

²¹ SZEIBERT ORSOLYA: *Új mérőöldkő a hazai családjogi szabályozásban: a bíróság által elrendelhető közös szülői felügyelet és váltott gondolkodás*. Családi Jog 2022/1. 15. p.

szabályainak nagy pontosságú szabályozását a bíróságoktól szintúgy megköveteli, mely a Ptk. 4:167/A. § megalkotásában öltött testet. Már a Ptk. 4:167/A. § (2) és 4:182. § (3) bekezdések összevetése alapján is egyértelmű, hogy a váltott gondoskodás és a kapcsolattartás nem azonos jogintézmények. A végrehajtás tekintetében változást azonban sem a kódex 4:185. §-a, sem pedig a Bnptv. nem tartalmaz. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a váltott gondoskodásban történő gyermek átadás a kapcsolattartás végrehajtásának szabályai alapján kényszeríthető ki.

*Szalma Ivett és Rékai Krisztina*²² közelmúltbeli kutatása alapján megerősítést nyernek azon társadalmi – és olykor sajnós, jogalkalmazói – sztereotípiák, mely szerint a kisgyermeknek az anya mellett van a helye. Az apai szerepvállalás folyamatos erősödése ma már evidenciának tekinthető, amely a joggyakorlat alakulására is hatással van. A Kúria 2021. évi ítéleti álláspontja alapján az évtizedeken keresztül fennállt bírói gyakorlat meghaladottá vált, a „gyakorlat szerinti” kapcsolattartási rend alatt ma már a hétköznapokon történő alkalmakat is értenünk kell(ene).²³

A kapcsolattartás rendezése tekintetében ki kell térni a közvetítői eljárásra is, melyet a felek vitája esetén az abszolút preferálandó rendezési eszköznek tekintek. A Ptk. 4:172. § alapján a felek között a közvetítői eljárásban történő részvételt a bíróság [Pp. 124. § (1)], illetve a gyámhatóság [Gyer. 30/A. §] kötelező jelleggel elrendelheti, mely egyben az eljárások felfüggesztését eredményezi [Pp. 124. § (1) / Gyvt. 132. § (6), (7); Gyer. 30/A. § (1)].

1. A kapcsolattartás vitás rendezése során tett egyes jellegzetes tényállítások

A kapcsolattartás kikényszerítése (végrehajtása) abban az esetben lehetséges, amennyiben azt az arra hatáskörrel rendelkező szerv a kapcsolattartás rendezésére (is) irányuló eljárásban jogerős vagy előzetesen végrehajtható határozatba foglalta. Ezekben az eljárásokban a felek tényállításai a legtöbb esetben gyökeresen eltérnek egymástól, mely teljes körű bizonyítás lefolytatásának következményével jár. Szintúgy jellemző, hogy a korábban a gyermekkel együtt élő szülő, akivel kapcsolatban felróható magatartás nem merült fel, a gyermeket a gondozásában tartó szülő tényállítása szerint hirtelen bántalmazó, agresszív, molesztáló, pedofil személyé válik, akivel egy gyermeket kapcsolattartásra elengedni „természetesen” nem lehet. A kérdésre, mely szerint miért nem tett erről jelzést korábban a gondozó szülő, a jellemző válasz az, hogy félt, rettegett. Az eljárásban eljáró személy részéről a feljelentés hivatalból megtételére többnyire már nincs szükség, hiszen a gyermekkel együtt élő szülő ezen a ponton általában már megtette a tipikusan alaptalan feljelentéseit jellemzően zaklatás, testi sértés, kiskorú sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények és kiskorú veszélyeztetése miatt, illetve megelőző távoltartás iránti kérelmét is a különélő szülővel szemben előterjesztette. Az ártatlanság védelme okán azonban a büntető eljárások megindításának pusztá ténye az esetek többségében súlytalan, az esetlegesen korábban már megállapított kapcsolattartási jog végrehajtását általában nem befolyásolja, a távoltartás különböző fajtái viszont már igen. Az ártatlanság védelmét egyes esetekben tehát megelőző távoltartás elrendelése iránti kérelem előterjesztésével igyekeznek megkerülni a kapcsolattartásra kö-

²² SZALMA IVETT – RÉKAI KRISZTINA: *A külön élő apák kapcsolattartási szokásai Magyarországon*. Magyar Tudomány 2020/9. 1236. p.

²³ BH 2021. 8.228.

telezett vagy potenciálisan kötelezendő szülő. Példaként megemlíthető, hogy egy esetben az apa ellen immáron a negyedik ilyen kérelmet – mint alaptalant – utasította el a bíróság.

Jellemző, a gyermekkel együtt élő szülőtől származó tényállítás az is, hogy a gyermeknek nincs kedve vagy fél elmenni a kapcsolattartásra, mely lehet valótlan, azonban a gyermekben kialakult lojalitás konfliktus, ellennevelés eredménye alapján látszólag valósnak tűnő képet mutathat. A fejezetcímmel összefüggésbe hozható eljárások során, vita esetén ez tekinthető álláspontom szerint a legjellemzőbb érvelési alapnak, mely egyben egy jellegzetes végrehajtási jogkérdés is. Ez esetben az együtt élő szülő nevelési köteleességszegéséről beszélhetünk tekintettel arra, hogy a külön élő szülő gyermekkel való családi kapcsolatának fenntartásában őt kizárólag kötelezettség (felkészítés) terheli. Ezen tényállítások vizsgálata jelenleg szakkérdési kategóriába esik. Példaként ezzel szembe állíthatóak azok a meghatározható pillanatok, amikor a hónapokig vagy akár évekig külföldi művelési területen szolgálatot teljesítő katonák hazatérése során a gyermekük a „nyakukba szakad”. Talán joggal merülnek fel a kérdések: Ezekben az esetekben, miért nincs szükség a kapcsolat újraépítésére? A gyermek miért nem idegenedik el a távol lévő szülőtől? Feltételezhetően azért, mert az őt gondozó szülő a távollét ellenére mindent megtesz azért, hogy a gyermek és a távollévő szülő családi kapcsolatát fenntartsa, de legalábbis ezt az organikus szeretetet nem erodálja. Álláspontom szerint az eljárásokban az ellennevelés kérdéskörét a jelenlegi gyakorlattal szemben érdemesebb lenne talán vélelemként kezelni, a bizonyítási terhet pedig hangsúlyosan a gondozó szülőhöz rendelni. Itt meg kell említeni a Gyer. már hatályon kívül helyezett 33. §-ának (4) a) pontját, mely a kapcsolattartás akadályozást kógens rendelkezésként ellennevelésnek minősítette.

A joggyakorlatra történő hivatkozással a mai napig rendszeresen megjelenő kifejezetten anyai érvelés az, hogy a kapcsolattartó szülő a gyermek hároméves koráig elvitel és „*ottalvás*” jogával járó kapcsolattartást nem kaphat. Ilyen bírói gyakorlat – legalábbis a Budapest Környéki Törvényszék haladó álláspontja alapján – nem létezik. Csupán a gyermek alacsony életkora az elvitel jogával történő kapcsolattartás elrendelésének akadályja nem lehet.²⁴

2. A szakkérdés vizsgálata

A kapcsolattartási ügyekhez gyakorta párosuló büntető eljárások lefolytatása és megszüntetésük, a kapcsolattartás legalább ideiglenes módon történő rendezésének átlagos elintézési időtartamával hozzátétőlegesen meg szokott egyezni. Ezen eljárások során jellemzően a nyomozó hatóság kirendelésében igazságügyi szakértői vélemény születik, melyet a kapcsolattartási ügyben eljáró jogalkalmazó indítványra vagy hivatalból beszerez, és értékkel. Amennyiben az előbbieken sorolt büntető eljárások folyamatba helyezésre mégsem kerülnek és a jogalkalmazó feljelentést nem tesz, úgy a kapcsolattartási ügyben eljárva a szakkérdés vizsgálatára igazságügyi szakértő kirendeléséről gondoskodik. A szakértő kirendelésével járó költség perköltség vagy eljárási költség formájában a bizonyító vagy pervesztes félre esik. A költséggel történő előzetes szembesülés esetén megesik, hogy a kérelmező fél a kérelmét – amely szerint az ellenérdekelt fél például, állítása szerint egy gyermekbántalmazó – visszavonja. Gyakran megesik azonban, hogy az eljárás során, vagy azt megelőzően a kérelmező magánszakvéleményt készített. Ezen „szakvélemények”

²⁴ Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.50.813/2021/5. (saját gyűjtés).

gyakran súlyos tartalmi hiányosságokkal, egyértelműen a kérelmezői tényállítás alátámasztását szolgáló megállapításokat tartalmaznak. Természetesen okirati bizonyítékként minőségüktől függetlenül ezen vélemények értékelhetőek és értékelendők tekintettel arra, hogy a tényállás tisztázáshoz nyilvánvalóan – nem feltétlenül a megrendelő céljához illeszkedő módon – segítséget nyújtanak.

Az aggálymentes szakértői vélemény mint jelentős tény megállapítására alkalmas bizonyíték, jellemzően az eljárásban meghozandó döntés alapjául szolgál, azonban ha a felek vizsgálata lényegében azonos eredményt állít be, úgy a jogalkalmazó az egyéb eljárási tények alapján hoz döntést.²⁵

A szakértői vélemény tartalmi és szakmai követelményeinek mellőzése a Pp. 316. § alapján a szakértői vélemény aggályossá minősítését eredményezheti. Megjegyzem, hogy az Ákr. ezen tárgyban normákkal nem rendelkezik, így álláspontom szerint ezért a közigazgatási eljárás során is a Pp. fenti szakaszát szükséges irányadónak tekinteni.

Abban az esetben, amennyiben az elkészült és az eljárásba megküldött szakértői vélemény aggályosság jegyeit hordozza magán, annak megtámadására a feleknek az ügyzáró határozathozatal előtt is lehetősége van. A jogalkalmazónak az aggályossági kifogásokat kivizsgálania kötelessége, melyek ha felmerülnek, úgy a szakértőt szakértői véleménye kiegészítésére, kijavítására, tanúvallomás megtételére felhívja és ez által az aggályosságra okot adó körülményt kiküszöböli²⁶ vagy ennek lehetetlensége esetén a szakértői véleményt a bizonyítékok sorából kizárja.²⁷

Különleges szituáció, amikor az egyik fél magán megkeresésben igazságügyi szakértőt saját maga vizsgálata érdekében megkeres, majd a szakértői vélemény elkészültét követően, az eljárásban ugyanazon szakértő a szakkérdés vizsgálatára kirendelésre kerül. Tekintettel arra, hogy az igazságügyi szakértőnek a megkeresés módjától függetlenül objektíven, pártatlanul és szakmailag megalapozottan kell tevékenységüket kifejteniük, ezen körülményegyesített összeférhetetlenséget személyükkel kapcsolatban nem állít be.²⁸ Az igazságügyi szakértőkkel és szakértői véleményekkel kapcsolatos főbb rendelkezések közül a Szaktv. 1.§, 2.§, § 47. §; 31/2008 (XII.31) számú IRM rendelet 10. §, 20/B. § jogszabályhelyeket emelem ki. A szakkérdés vizsgálatával kapcsolatba hozható eljárásjogi szabályokat – a büntető jogágot ide nem értő módon – az Ákr. 62., 71., 72. §-ai és a Pp. XXI. fejezete rögzíti.

3. *A kapcsolattartással felmerülő költségek megosztása*

A Ptk. 4: 180. § (3) bekezdésében foglalt főszabály szerint az elvitel jogával járó kapcsolattartás költségei a kapcsolattartásra jogosult szülőt terhelik. Nem példa nélküli azonban, hogy a gyermeket gondozó szülő, a kapcsolattartó szülőtől több száz kilométeres távolságra költözik. E tekintetben a kapcsolattartással felmerülő megnövekedett terhek megosztására számíthat a gyermeket gondozó szülő. Ennek módja lehet anyagi hozzájárulás, a kapcsolattartásra elhozatal és visszavitel megosztása vagy a féléton történő kapcsolattartásról átadás vagy átvétel.²⁹

²⁵ Kúria Pfv.21670/2018/11. számú precedensképes határozata.

²⁶ Szegedi Járásbíróság 13.P.21.950/2018/92. (saját gyűjtés).

²⁷ Szegedi Járás Hivatal CS-06/C01/3331-13/2020. (saját gyűjtés).

²⁸ Szarvasi Járás Hivatal BE-08/02/1928/2021. (saját gyűjtés).

²⁹ Debreceni Törvényszék 1.Pf.21.398/2019/8. (saját gyűjtés).

4. Tartalmi és szabályozási kérdések

A kapcsolattartást szabályozó tartalmi elemeinek esetleges hiányossága nem állítja be automatikusan annak érvénytelenségét, azonban felmerülhetnek olyan aspektusok, melyek egyes esetekben félreérthetővé, nehezen értelmezhetővé vagy értelmezhetetlenné, végrehajtási akadályt előidéző körülménnyé eszkalálják azt. Tipikusan félreértelmezhető a „nyári szünetre” vonatkozó rendelkezés. A „nyári szünet” közértelmű tartalma az iskolai nyári szünet, azonban, ha a gyermek még nem érte el az iskolás életkort, tanulói jogviszonya nincs, vita esetén ez a kapcsolattartás elmaradásához és végrehajtási eljárás megindításához vezethet.³⁰ Szegedi viszonylatban e jogkérdésben a Szegedi Törvényszék 9.K.700.073/2020/5. számú ítéletében cserélte a kérdőjelet pontra akként, hogy kimondta: az óvodás – nem tanköteles – gyermeknek is jár a nyári szünetre eső kapcsolattartás a szabályozás megfogalmazásának általánosságára és a szülők egyezségére tekintettel.

A folyamatos, illetve az időszakos kapcsolattartás vonatkozásában a Ptk. alapján vizsgált jogkérdésekre is a gyakorlat által kiterjesztett Gyer. 27. § (5) bekezdés a) pontjában rögzített hierarchia áll fenn: a folyamatos kapcsolattartást az azzal részben vagy egészében egybe eső időszakos kapcsolattartás „felülírja” [Gyer. 30. § (5)], ez idő alatt a folyamatos kapcsolattartás „szünetel”. A gyakran félreértett „kettő hetes” maximális időkorlátot rögzítő [27. § (4c) bb)] szabály kizárólag arra az esetre vonatkozik, melyben a kapcsolattartásra jogosult fél részére időszakos kapcsolattartás szabályozásra nem kerül. További hierarchikus szempontot az ünnepnapra eső, más időszakos kapcsolattartásba beékelődő kapcsolattartás állít be, melyre a közoktatásban elrendelt téli szünetre eső karácsony tipikus példa.

Tipikusan végrehajthatatlan állapotot eredményez egyes szituációk szabályozásának hiánya. Erre utal az alábbi eset is, melyben az iskolai téli szünetbe beékelődő karácsonyi ünnepek esetében szabályozásra csak a tényleges ünnepnapok (december 25. és 26) kerültek, miközben a kapcsolattartásra jogosult szülőt a szünetből megillető rész a szünidő első fele. A karácsonyi ünnepből emellett december 25. napján 09.00 időponttól ugyanazon napon 19.00 időpontig jogosult a kapcsolattartó fél a gyermekével lenni. December 24. napjára visszaviteli kötelezettsége a különélő szülőnek a szabályozásban megállapításra nem került, így a gyermek a kapcsolattartó szülőnél marad december 25. nap 19.00 időpontig azzal az eredménnyel, hogy a gondozó szülő szentestét a gyermekkel a szabályozás szerint – együttműködés hiányában – egy évben sem tud tölteni.³¹

A kapcsolattartás átadási és visszaviteli időpontjait, helyszíneit nagy pontossággal és körültekintéssel szükséges szabályozni, hogy az kellően egyértelműen térben és időben vitathatatlan pontokhoz kötve legyen. Ennek hiányában a kapcsolattartás kikényszerítése nehézségbe ütközhet.

További konfliktusforrásként merül fel a gyermek irataival, kapcsolattartáshoz szükséges használati tárgyaival és megfelelő ruházattal történő ellátásáról szóló rendelkezés hiánya. Az egyre inkább uralkodónak tekinthető joggyakorlat immáron a későbbiekben részletezett alkotmánybírósági határozattal alátámasztva a kapcsolattartás végrehajtási eljárások keretében ezt a hiányosságot már pótolni látszik. A hosszú távú megoldás a meglátásom szerint az jelenthetné, ha a bíróságok gyakorlatában a Gyer. 29/A. §-ban foglalt kötelező tartalmi elemekre vonatkozó szabályok alkalmazása konzekvensé válna.

³⁰ Szegedi Járásbíróság 14.P.912/2018/3. (saját gyűjtés).

³¹ Budapest Környéki Törvényszék 7.Pkf.51.678/2021/4. (saját gyűjtés).

Nyilvánvaló azonban, hogy a kapcsolattartást szabályozó határozatba minden lehetséges élethelyzést befoglalni nem lehetséges, ezért adott esetben a jogkérdés eldöntésére a vonatkozó jogszabályok alkalmazása mérlegelési jogkörben, a józan ész az Alaptörvény 28. cikkében foglalt követelményét szem előtt tartva lehetséges.

IV. A kapcsolattartási jog érvényesítése – a végrehajtási eljárás sajátosságai

1. A kapcsolattartási jog érvényesítéséről általában

A kapcsolattartás a gyermek egyik legfontosabb, egyben legsérülékenyebb alapjoga, melynek védelme érdekében a kikényszeríthetőség is számos jogi norma megalkotására került. A kapcsolattartás végrehajtása 2020. március 1. napjával gyámhatósági hatáskörből bírósági hatáskörbe került, ezzel a Gyer. 33-33/B. szakaszok hatályon kívül helyezése, Vht. 180/B. §, illetve a Bnp. tv. 22/A-E. §-ok hatályba léptetése megtörtént. A hatáskörben és a jogszabályokban bekövetkezett változások ellenére az eljárás a korábbi szabályozást követve, a fokozatosság elvét szem előtt tartva, két szakaszban elsősorban prevenciós attitűdöt tükröz, elrendelt végrehajtás esetén is az önkéntes teljesítésnek teret ad. Második szakaszába ritkán jut el az eljárás, melyből levonható a következtetés, hogy a kötelezettnek címzett felhívások és figyelmeztetés [Bnptv. 22/C (2)] alkalmazása a jogkövető magatartás eléréséhez meghatározó részt elegendő. A hatáskörváltásban ehhez kapcsolódó, a gyakorlatból is megfigyelhető lényeges változás, hogy a jogkövető magatartásra ösztönzés eszközét a bíróság nagyságrendekkel jelentősebb mértékű, a kérelmezettet sújtó bírságok kiszabásában látja. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtását [Bnp. tv. 22/A (1)] a Ptk. szerint kapcsolattartásra jogosult és kapcsolattartásra kötelezett személy [Bnp. tv. 22/A. § (2), Ptk. 4:178. § (1), (2)] a részletszabályokra figyelemmel 30 napos anyagi jellegű határidőn belül [Bnp. tv. 22/B. § (3)] kérheti, mely elmulasztása esetén a kérelem visszautasításának van helye. Utóbbi esetben igazolási kérelem előterjesztésének helye van, ennek eredménytelensége esetén a Pp. 178. §-a alapján a kérelem előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartása mellett a végrehajtási kérelem ismételt előterjeszhető. A végrehajtási kérelem címzettje főszabály szerint a kapcsolattartással érintett gyermek lakóhelye szerinti [Bnp. tv. 22/A. (4)] járásbíróság [Bnp. tv. 22/A. (3)]. A kérelem tartalmi követelményeit a Bnp. tv. 22/B. § (1) bekezdése rögzíti. A joggyakorlat alapján megfigyelhető, hogy tartalmi hiányosság esetén a bíróságok hiánypótlást csak abban az esetben alkalmaznak, ha a hiány az ügy körülményeiből és rendelkezésre álló iratokból ténylegesen nem állapítható meg. Ez kétségtől gyorsítja az eljárásokat, amely a jelentős ügyteher mellett mindenki számára kedvező, a felekkel pedig kifejezetten empátiát mutató gyakorlati megoldás. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtását a bíróság végzéssel rendeli el, melyre a végzés ellen előterjesztett fellebbezés halasztó hatállyal nincs [Bnp. tv. 22/A (1)]. Az eljárás a Bnp. tv. 1. § és a Pp. 110. § (2) bekezdése alapján a kontradiktórius eljárás szabályait követi.³² A bíróság a kérelem elbírálása során soron kívül jár el [Bnp. tv. 22/C. (1)]. Az eljárás rövid határidővel történő zárására való hivatkozás a gyermeki érdek érvényesülésével így a teljeskörű bizonyítás lefolytatásával nem konkurál, a végrehajtási eljárásokban törvényi tiltó rendelkezés tényszerű hiányában igazságügyi szakértő kiren-

³² Kaposvári Törvényszék 1.Pkf.21.194/2021/4. (saját gyűjtés).

delésének helye van,³³ a bíróság bizonyítást hivatalból is elrendelhet [Bnp. tv. 22/C. § (1)]. A bíróság az eset körülményeinek tisztázása érdekében a feleket meghallgathatja [Bnp. tv. 22/C. (1)]. Az elsőfokú döntéssel szembeni fellebbezés elbírálása törvényszéki hatáskörbe tartozik. A másodfokú döntéssel szemben felülvizsgálatnak helye nincs [Bnp. tv. 2. § g)], azzal szemben alkotmányjogi panasz terjeszthető elő [Abtv. 26. § (1) b)]. A költségmentesség hiányában a feleknek az eljárásban költségterítési kötelezettsége van, melyben a 2017. évi CXXVIII. törvény (Kmtv.) 3. § (1) b) pontja alapján költségfeljegyzési jog illeti meg őket. A költségekről az ügydöntő határozatban rendelkezni kell.

Az eljárásban érintett felek nem ritkán az eljárás célját szem elől tévesztve olyan kérelmeket terjesztenek elő, melyek tartalmuk szerint a kapcsolattartás szabályairól rendelkező határozat megváltoztatására irányulnak.³⁴ Amennyiben a bíróság ezen kérelmek által a kérelmezőnek helyt adna, azzal egyben a nemperes eljárás kereteiből történő kilépést is eredményezné. A megítélt kapcsolattartás anyagi jogi felülbírálásának a végrehajtási eljárásban helye nincs.³⁵

Kapcsolattartási problémák esetében a kérelmezők rendre terjesztenek elő nagy számban végrehajtási kérelmeket. Véleményem szerint a bíróságoknak az ismerten jelentős ügyteher tükrében érdemes lenne megfontolniuk, hogy az azonos személyi körökre, alaphatározatokra és ügytárgyakra tekintettel a Pp. 117. § (2) a) pontjában szabályozott egyesítés jogintézményét széles körben használatba vegyék.

2. A kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegésének esetei

A Bnp. tv. 22/B. § (4) bekezdése rögzíti a kapcsolattartás szabályainak megszegése során alkalmazható esetköröket, mely alapján a kapcsolattartás megvalósulása érdekében tanúsított magatartás hiányát a felkészítés vagy a kapcsolattartásra átadás helyén történő megjelenés önhibából eredő elmulasztásával [(a) esetkör]; a vis maior élethelyzet miatt elmaradt kapcsolattartás pótlásának mellőzését [(b) esetkör]; a kapcsolattartás megghiúsítása érdekében kifejtett tevéleges magatartást [(c) esetkör] a gyermek ellennevelésével; illetve a kapcsolattartást megzavaró tevés vagy nem tevés [(d) esetkör] a jogosultak követésével, kitarató telefonos háborgatásával, a gyermek személyes okiratainak át nem adásával valósíthatja meg példálózó jelleggel a kötelezett.

3. Az önhiba, a felróhatóság és elhatárolásuk

A polgári jogi felróhatóság a Ptk. 1:4. § (1) bekezdéséből eredeztethető. Eltérő követelmények hiányában akkor felróható a személy magatartása, ha nem úgy jár el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A kapcsolattartás jogával összefüggésben szűk értelemben véve nem vagyoni hátrányról beszélhetünk, míg a kapcsolattartással felmerülő költségek vonatkozásában felróható magatartás esetében már vagyoni hátrány is megjelenik.

A felróhatóság az emberi felelősség olyan emberi magatartásban lemérhető mércéje, amely magában foglalja az objektív és a szubjektív alakzatot is, az a társadalmi elvárható-

³³ 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat.

³⁴ Kúria Kfv.37.880/2017/3. (saját gyűjtés).

³⁵ Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.630.166/2021/3. (saját gyűjtés).

sággal méretek, a klasszikus vétkességi elvet objektivizálja. A felróhatóság az anyagi jog megsértését eredményező általában elvárható magatartással történő szándékos elemet is magába foglaló szembe helyezkedés.³⁶

Az önhiba szűkebb, pusztán gondatlanságot magába foglaló jogilag értékelhető magatartás.

A családjogi szituációkban azonban az általános elvárhatóságon felül a szülők szubjektív élethelyzete is értékelés tárgyát képezi.

A Csjk. alapelveiből levezethető, hogy egyes családok és élethelyzetek összehasonlítása során elképzelhető olyan eredmény, melyben egy konkrét magatartást felróhatóságként értékel a jogalkalmazó, míg a más személyi körben nem. Legjobban talán a szociális körülmények tükrében fogható meg mindez. Meglehet, hogy egy család esetében a trágár beszéd, agresszívebb kifejezőmód felróhatóságként értékelhető egy szülő részéről, míg más esetben ez a szocializációs közeg „köztudomású” velejárvja. A mérlegelés során arra kell tekintettel lenni, hogy a gyermek a megszokott – fenntartani célzott – életkörülményeiben ezek a körülmények miként értékelhetőek.

4. Felróhatóság esetén alkalmazandó és alkalmazható jogkövetkezmények

Amennyiben a végrehajtás során a kérelmezett fél felróhatóságát a bíróság megállapítja, a Bnp. tv. 22/C. § és 22/D. § (1) bekezdésében foglalt jogkövetkezményeket alkalmazza: felhívja kérelmezettet a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglalt rend betartására, illetve az elmaradt kapcsolattartás Ptk. 4:182. § (2) bekezdésébe is foglaltak szerinti, vagy az objektív akadály elhárulását követő pótlását elrendeli. Figyelmezteti a kérelmezettet a döntésben foglalt felhívás önhibából történő nem teljesítésének Bnp. tv. 22/D. § (2) bekezdése szerinti lehetséges jogkövetkezményeire, továbbá – erre irányuló kérelem esetén – a meghiusult kapcsolattartással összefüggésben felmerült igazolt költségek viselésére. A kérelmezőt a bíróság felhívja, hogy a kérelmezett önkéntes teljesítésére kitűzött határidőt követő harminc napon belül a teljesítésről vagy annak elmaradásáról a bíróságot tájékoztassa. A gyakorlatban mindez úgy jelenik meg, hogy ha a kérelmezett (aki nem feltétlenül a kapcsolattartásra kötelezett) nem tartja be a kapcsolattartás szabályait vagy (kizárólag a kapcsolattartásra kötelezett) nem pótolja az elmaradt kapcsolattartást, akkor a bíróság a Bnp. tv. 22/D. § (2) bekezdésében foglalt valamely, vagy több [Bnp. tv. 22/D. § (4)] jogkövetkezményt alkalmazni fogja. Megjegyezni szükséges, hogy míg a kapcsolattartás végrehajtás elrendelésének a kérelmezetti felróhatóság támaszt feltételt, addig a döntésben foglalt lehetséges további jogkövetkezmények alkalmazásához már az önhiba megállapítása is elégséges.

Az eljárás keretében további jogkövetkezmények közé a gyámhatóság vagy gyermekjóléti szolgáltató a kapcsolattartás elősegítése, a szülői felügyeleti jog rendezése vagy a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése érdekében történő megkeresését, a pénzbírság kiszabását, a gyermek rendőrség közreműködésével történő Vht. 180/B. § szerinti átadását, illetve kiskorú veszélyeztetése (Btk. 208. §) vagy a vele való kapcsolattartás akadályozása miatt (Btk. 210. §) feljelentés megtételét sorolta a jogalkotó.

³⁶ Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.993/2021/2. (saját gyűjtés).

Barzó Tímea értekezéséből³⁷ is kitűnik, hogy a korábbi, gyámhatóság általi végrehajtás esetén sem volt egységes gyakorlat arra, hogy a jogalkalmazó a Btk. 210. § szerinti feljelentését mikor tette meg – ha megtette egyáltalán. Álláspontom szerint jogszabályi szinten szabályozni ezt nem szükséges, mivel a bűncselekmény hipotéziséből, hivatalból üldözendő jellegéből egyértelműen következnek: a feljelentést az első bírság kiszabását, majd a következő eredményre vitt végrehajtást követően meg kell(ene) tenni. E tekintetben a Bnptv. további jogkövetkezmények sorába feltételes módban megalkotott szabálya félreértésre adhat okot, ugyanis a feljelentést megtételét látszólag a bíróság diszkrecionális döntési jogkörébe helyezi.

A pénzbírság többször is kiszabható. Ilyen jogkövetkezményeket alkalmazó eseti döntéseket példálózó jelleggel a 1. *függelékben* sorolok fel.

A kapcsolattartás végrehajtási eljárás keretein túl a kapcsolattartással összefüggésben felmerülő további lehetséges jogkövetkezmények széles skálán mozognak. A teljesség igénye nélkül sorolva, ezekben az esetekben a gyámhatóság a gyermeket veszélyeztetettség okán védelembe veheti, a gyermeket a gondozói környezetből kiemelheti és a felügyeleti jogot nem gyakorló szülőhöz ideiglenes hatállyal áthelyezheti, nevelésbe vételére irányuló, szülői felügyeleti jog rendezése vagy a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése irányuló eljárást helyezhet folyamatba, a bíróság a szülői felügyelet gyakorlásának és a gyermek elhelyezésének megváltoztatására irányuló kérelemnek helyt adhat, a fenti hivatkozott bűncselekmények gyanúja miatt a végrehajtási eljárástól függetlenül is büntető eljárás kerülhet folyamatba. Ezen lehetséges jogkövetkezményeket alkalmazó eseti döntések példálózó jelleggel a 2. *függelékben* találhatóak meg.

Az eljárást záró érdemi döntésnek a kérelemnek történő helyt adást (a végrehajtás elrendelését) és a kérelem elutasítását kell tekinteni. A nem ügydöntő határozatok körébe az eljárás áttételét, megszüntetését, visszautasítását vagy felfüggesztését elrendelő döntéseket sorolhatjuk.

A kapcsolattartás elrendelésének feltétele, hogy a végrehajtani kért kapcsolattartási időpont vonatkozásában, az azt szabályozó határozat érvényben legyen. Nem ritka eset, hogy a végrehajtási kérelem előterjesztését követően a kérelem alapjául fekvő kapcsolattartási rend megváltoztatásra kerül. Az egyre terjedő gyakorlattal szemben kiemelem, hogy ha a végrehajtás elrendelésének időpontjában a kérelmező kapcsolattartási joggal rendelkezik, úgy a kérelem nem utasítható el azon az alapon, hogy a kapcsolattartás szabályozása megváltozott. Jogi normákkal a kérelem efféle elutasítása nem alátámasztható. A kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárás célja a kapcsolattartási jog kikényszerítése, mely lehetőség a jogérvényesítő kérelmezőtől és általa a gyermektől nem vonható el, különben az a gyermek legjobb érdekének védelmét előíró, mérlegelésbe nem vonható alapelvekkel helyezkedne szembe. Ekként a kapcsolattartás végrehajtása nem szüntethető meg azon az alapon, hogy a kapcsolattartás rendje az eljárás folyamatba helyezését követően megváltozik. A Vht. 56. §-ának alkalmazása ezen esetekben a pótlás elrendelésére lehet kihatással a végrehajtás korlátozásának formájában.

³⁷ BARZÓ TÍMEA: *A különélő szülő kapcsolattartási jogát ellehetetlenítő szülői magatartás polgári jogi és büntetőjogi jogkövetkezményei*. Miskolci Jogi Szemle 2019/2. különszám 93 p.

5. Bizonyítás, bizonyítási eszközök, a végrehajtás nehézségei

A kapcsolattartás végrehajtása iránti eljárásban, amennyiben már a felek nyilatkozatai alapján a kérelmezetti felróhatóság megállapítható, bizonyítás lefolytatására természetesen nincs szükség. A bizonyítási teher a kérelmező oldalán arra terjed ki, hogy igazolja, ő maga a kapcsolattartással összefüggő kötelezettségét teljesítette és nem tanúsított olyan magatartást, amely alapján a kapcsolattartás szabályainak megszegését ő okozta vagy abban közrehatása volt. A bizonyítás a kérelmezett oldalán a saját felróhatóságának kimentésére irányul. A következetes joggyakorlat alapján a kérelmező által tett, de nem igazolt tényállítások kimentési okként nem értékelhetők. Az elmérgesedett családjogi helyzetek ennél a látszólag pár mondatral elintézhető bizonyításnál azonban lényegesen összetettebbek.

A családjogi viszonyok magukban hordozzák a bizonyítási nehézségeket. A bizonyításra szoruló kérdések a súlyos családjogi vitákban igencsak kreatívak és minimálisan is az egyik fél által szándékosan kifejtett emberi cselekedetek, melyek a kiterjedt bizonyítást szükségessé teszik. A leggyakoribb bizonyítási módok a tanú, elektronikus levelezés vagy üzenetváltás, a szakértő és a felvételek készítése. Az eljárásokban a szabad bizonyítás elve alapján az ügyfél – a joggyakorlat által rendkívüli módon kimunkált módon – bizonyíték-ként mindent felhasználhat, így a másik fél hozzájárulása nélkül készített hangfelvételt is. A bizonyítási érdekből hozzájárulás hiányában készített felvétel nem feltétlenül sért személyiségi jogot. Kiemelendő továbbá, hogy a joggal való visszaélés tilalmába ütközik az a személyiségi jogi igényérvényesítés, mely ténylegesen a hangfelvétel mint bizonyítási eszköz felhasználása ellen irányul.³⁸

A kapcsolattartással összefüggésben felmerülő problémák halmaza igen széles, de jól azonosítható elemekből áll. A kapcsolattartás akadályozásában „népszerű” módszer a gyermek betegségére, az akár 3-5 éves gyermek szoptatási igényére, a gyermek befolyásával a gyermek kapcsolattartással szembe szegülő magatartására történő hivatkozás, de figyelmet érdemel a lojalitás konfliktusba sodort gyermek betanítása, illetve a kapcsolattartási időre történő „rászervezés” is. A kapcsolattartási ügyekben periodicitás is megfigyelhető. Az év „nyári szünet”-re eső időszakában megnő a folyamatos kapcsolattartás akadályozása-, az őszi-téli időszakban pedig a betegségre hivatkozás miatt folyamatba kerülő ügyek száma. A Covid-19 járványban rejlő lehetőségeket is a notórius, kapcsolattartást akadályozó szülők gyorsan megtalálták, mely módszer semlegesítésében végül az Alkotmánybíróság eljárására volt szükség.

A nem mellőzhető mennyiségben tett kérelmezetti tényállítások sorába illeszkedik a gyermek kapcsolattartást követő zaklatott állapota, ágybavizelése, agresszív magatartása és az őt, a kapcsolattartáson ért bántalmazás vagy szexuális abúzus vádja, melyek kivétel nélkül a szakkérdés kategóriájába esnek. A gyermek legjobb érdekében eljáró bíróság természetesen ezeket a kérdéseket önmaga, vagy hatóság bevonásával, illetőleg az ott már jellemzően folyamatba helyezett eljárás eredményén keresztül vizsgálja a bizonyítás során. Nem vitás, hogy ezek a kérdések az eljárás lefolytatásának idejét jelentős mértékben kitolják, de vizsgálatuk általában nem mellőzhető.

A kapcsolattartás megzavarására jellegzetes módszer a gyermek vagy a kapcsolattartó szülő folyamatos telefonos hívogatása, a gyermek pszichéjében félelem kialakítása a kapcsolattartó szülővel vagy környezetével szemben, a lyukas ruhában, nem évszaknak megfelelő

³⁸ BDT 2009. 2126.

ruházatban, váltóruházat hiányában történő átadása, a gyermek személyes okmányainak, biztonságot nyújtó játékaiknak, személyes tárgyainak vagy tanszereinek visszatartása és az alacsony életkorú gyermekek napi rutinjának előzetes felborítása.

A kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárásokban felmerülő egyes jellegzetes jogkérdésekre adott joggyakorlatban fellelhető ügydöntő válaszok lényegét az 3. függelékben részletezem.

V. De lege ferenda javaslatok

Az egyes gyermekvédelmi feladatokkal, személyi állapotot érintő peres-, nemperes eljárásokkal és gyermeki jogokkal más módon összefüggésben álló jogszabályok módosításáról szóló alábbi javaslataimat a kapcsolattartás biztosításának további hatékonyságnövelése motiválja, melyeket igyekeztem a javasolt normaszöveg szintjén megfogalmazni.

Az 1. számú de lege ferenda javaslatom:

A Ptk. 4:179. § (1) bekezdésében, illetve az azzal szó szerint megegyező Gyer. 28. § (1) bekezdésében foglalt szövegek helyébe az alábbi szöveg lép:

„(1) A gyermekkel való kapcsolattartásra a nagyszülő, a testvér, a gyermek szülőjének testvére – ha a szülő nem él vagy a kapcsolattartásban tartósan akadályozva van, vagy a kapcsolattartási jogát önhibájából tartósan nem gyakorolja – a szülő házastársa és élettársa is jogosult.”

Indokolás: A kapcsolattartás szabályozásában a kizárólag jogosulti pozíciót elfoglaló gyermek családi élethez való joga az elsődlegesen érvényesítendő érték. Ennek tükrében a szülő testvérenek, illetve a szülő házastársának kapcsolattartási joggal összefüggő igényérvényesítését a jelenlegi szabályozás szűk körülmények fennállására szorítja, a szülő élettársát lényegében ki is zárja. Életszerű szituáció, hogy a szülő és a szülő testvérenek viszonya megromlik, amely a gyermekkel a szülő testvérevel való kapcsolatát ellehetetleníti. Továbbá napjainkra az élettársi viszonyban élő személyek száma jelentős mértékben megemelkedett, ezért álláspontom szerint a kapcsolattartás tekintetében őket is a házastárssal azonos jogok illelhetnék meg. A kapcsolattartásra jogosult más hozzátartozók igényérvényesítése olykor a rendeltetési cél keretein túlmutat, taktikai elemmé válik, ezért az önhiba fennállása esetén a tartósság vizsgálata által szigorítást szükségesnek látok. E helyütt észrevételeznem szükséges, hogy a módosításra javasolt két norma tartalmi szempontból azonosságot mutatva kettő jogszabályban is fellelhető.

A 2. számú de lege ferenda javaslatom:

A Bnptv. 22/B. § (1) bekezdése a következő (fa) ponttal egészül ki:

„fa) a korábban azonos személyi körben elrendelt kapcsolattartás végrehajtás határozatok ügyirat számát és a határozatot meghozó bíróság megnevezését.”

Indokolás: A gyermek lakóhelyváltozása esetén az illetékességgel rendelkező bíróságnak rálátása a kapcsolattartás végrehajtási előzményeire nincs. A törvény 22/D. §-ban foglalt

további jogkövetkezmény(ek) alkalmazásában azok súlybéli eltérése miatt az előzményi végrehajtási határozatok ismerete szükséges.

A 3. számú de lege ferenda javaslatom:

A Bnptv. 22/E. § (1) bekezdésében foglalt szöveg helyébe az alábbi szöveg lép:

„(1) Ha a kapcsolattartás a 14. életévét betöltött gyermek befolyásmentes, önálló akarattal történő megismerése miatt hiúsul meg, a bíróság a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti eljárást felfüggeszti, feltéve, ha”

Indokolás: Ezen szabály a Gyer. 33/B. § (1) bekezdésének áttemelésének lenne tekintendő, amennyiben megalkotásakor a „befolyásmentes, önálló” kitétel érthetetlen, a normát gyengítő módon nem került volna mellőzésre. A gyermek, szülő általi – nem ritkán igen csak szofisztikáltan történő – befolyásolása a kapcsolattartási ügyek jellegzetes velejárója, mely vonatkozásában e módosítani javasolt norma alkalmazása esetében a szakkérdésként történő vizsgálatát szintúgy megfontolásra javaslom.

A 4. számú de lege ferenda javaslatom:

A Btk. 210. §-a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekmény miatt ismételt gyanúsítás hatálya alá kerülő terhelt esetében a (2) bekezdésben foglalt rendelkezése nem alkalmazható.”

Indokolás: Tekintettel arra, hogy a kapcsolattartás végrehajtása során további jogkövetkezmények között a Btk. 210. § szerinti feljelentés megtétele is lehetséges a törvény alapján, e deliktum áttekintését is szükségesnek tartottam. A büntetőjogi norma túlságosan megengedő, a prevenció jellegű hatályos szabályozás jelentősen gyengíti. A büntetőjogi felelősségre vonás korlátlan számban elkerülhető, így a norma kellő visszatartó erővel nem rendelkezik. Az e deliktum alapján meghozott ítéletek rendre országos sajtóvisszhangot, illetve jelentős érdeklődést váltanak is, melyből a ritka jellegre, az alacsony esetszámra következtek.

VI. Összegzés

Aligha lehet vitás, hogy a gyermekkel való kapcsolattartás joga a nemzetközi és a magyar jogalkotás által is kiemelt módon, a jogrendszer figyelemre méltó részén átívelő védett érték. A dolgozatban foglalt jogszabály módosítási javaslatok ennek megfelelően csupán „finomhangolásnak” tekinthetők. Üdvözlendő lenne, ha a vitás helyzetbe került kötelezettek, illetve jogosultakat is átjárná a kapcsolattartás biztosításához és védelméhez tapadó jogalkotói szándék szellemisége. A nyilatkozattételi és eljárás indítási jognak érdemi korlátja nincs, ami a felek közti vita színterének eljárásokba történő áthelyezését és azok elhúzódását eredményezheti. Mára már evidencia, hogy a szülők önkéntes teljesítésének hiányában, a jogtudatosság erősödése mellett a vita természetszerűleg a jogalkalmazók elé kerül. Ezen szervek igyekeznek a jog eszközeivel emberi kapcsolatokat, viszonyokat elfogadható mederbe terelni, és ez vitán felül álló módon, rendkívül nagy kihívást, ügy-és pszichés terhet jelent, amely mellett a szükséges mértékű szupervízió nem biztosított.

Kívánatos lenne a kapcsolattartás végrehajtása vonatkozásában egy polgári jogegységi határozat megalkotása, melyben a korábban közigazgatási-, a jelenben nemperes eljárásokban meghozott, a Kúria, illetve az Alkotmánybíróság által kimunkált, tárgyhoz tartozó joggyakorlat is segítséget nyújt, és mely a kiszámíthatóság okán a felek jogkövető magatartását mint a gyermekek legjobb érdekének zálogát, ezáltal az ügyteher csökkenését is eredményezhetné.

Dolgozatomban a kutatási kérdésre megtalált válasz álláspontom szerint akként fogalmazható meg, hogy a kapcsolattartással összefüggésben bekövetkezett jogszabályi változások, a hatáskörváltozás által a legfelsőbb fórumhoz rendelt végrehajtási eljárások, a beágyazódott – szinte megdönthetetlennek vélt – gyakorlati alapvetések folyamatos lebontása, de minimálisan is érdemi vizsgálata e rövid idő alatt is érzékelhetően tovább fokozta a pozitív folyamatokat. Meglátásom szerint a gyermekek alapjogainak, legjobb érdekük kötelezettek általi önkéntes teljesítésben történő biztosításának kulcsa nem más, mint az erős, kiszámítható, tiszteletet ébresztő jogalkalmazás preventív aspektusa, amelyet a jogfejlődés mai iránya teljes mértékben támogat.

Meggyőződésem, hogy a jog fejlődésére, egységesebb, kiszámíthatóbb gyakorlatára a kapcsolattartás jogviszony alanyai önkéntes teljesítésének előmozdításában, a pozitív trend mellett már a jelenben is megalapozottan apellálhatunk.

1. Függelék A kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárásban alkalmazható további jogkövetkezmények

- *1.000.000 Ft bírság kiszabását követően feljelentés kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása miatt – Siófoki Járásbíróság 5.Pk.50.118/2021/9.*
- *200.000 Ft bírság kiszabása és a gyermek rendőrség közreműködésével történő kapcsolattartásra átadása – Veszprémi Járásbíróság 3.Pk.50.134/2020/12.*
- *300.000 Ft bírság kiszabása és feljelentés kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása miatt – Siófoki Járásbíróság 1.Pk.50.099/2021/2.*
- *Feljelentés kiskorú veszélyeztetése és vele való kapcsolattartás akadályozása miatt – Kaposvári Törvényszék 2.Pkf.20.813/2021/2.*

2. Függelék A kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárás keretein túlmutató további lehetséges jogkövetkezmények

- *Elhelyezés megváltoztatása kapcsolattartás akadályozás és szexuális bűntett hamis vádja miatt – Siófoki Járásbíróság 3.P.20.857/2020/106.*
- *Elhelyezés megváltoztatása kapcsolattartás akadályozás miatt – Budapest Környéki Törvényszék 1.Pf.20.336/2020/21.*
- *Gyermek elhelyezésének megváltoztatása hamis pedofil vád, kapcsolattartás akadályozása és elidegenítés miatt – Budapest Környéki Törvényszék 1.Pf.20.018/2020/21.*

3. Függelék *A kapcsolattartás végrehajtására irányuló eljárásokban felmerülő egyes jellegzetes jogkérdések*

- *A felróható magatartás megállapítása mindenképpen a végrehajtás elrendelését eredményezi* – Győri Törvényszék 2.Pkf.50.346/2021/2.
- *A gondozó szülő a kapcsolattartási időre a gyermeknek alternatív programot nem szervezhet* – Kaposvári Törvényszék 1.Pkf.20/555/2021/3.
- *A gyermek betegsége abban az esetben lehet kapcsolattartást kizáró objektív körülmény, ha a kapcsolattartás a gyermek gyógyulását veszélyezteti* – Győri Törvényszék 9.27.618/2018/3.
- *A gyermek megnyugtató szoptatása végrehajtási eljárásban nem feltétel nélküli kimentési ok* – Pápai Járásbíróság 9.Pk.50.122/2021/7.
- *A gyermek náthás megbetegedése a kapcsolattartás akadályát nem képezi* – Pápai Járásbíróság 9.Pk.50.095/2021/7.
- *A gyermek személyes iratait és gyógyszereit a kapcsolattartásra át kell adni, a jogosulttól nem elvárható, hogy a gyermekkel tervezett programokról a kötelezett felé számot adjon* – Mezőkövesdi Járásbíróság 9.Pk.50.164/2021/7.
- *A határozatba nem foglalt kapcsolattartás végrehajtás alapjául nem szolgálhat* – Pesti Központi Kerületi Bíróság 40.Pk.400.090/2021/9.
- *A jogosult halaszthatatlan munkahelyi elfoglaltsága nem önhiba, a kapcsolattartás pótlásához joga van* – Szigetszentmiklósi Járási Hivatal PE-15/GYAM/00075-10/2021.
- *A kapcsolattartás akadályának megszűnésével az elmaradt napokat azonos számban kell pótolni* – Kúria Pfv.II.21.446/2011/8.
- *A kapcsolattartás akadályozása és a jogosulttal szemben történő ellennevelés a gyermek érdekét súlyosan sérti* – Kúria Pfv.II.21.129/2016/7.
- *A kapcsolattartás akadályozása felveti a kötelezett szülő gyermeknevelésre való alkalmatlanságát* – Kaposvári Törvényszék 2.Pkf.20.385/2021/2.
- *A kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárás nem válhat okafogyottá pusztán azon az alapon, hogy a kapcsolattartási rendet később új határozat szabályozza* – Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.K.28.208/2018/8.
- *A kapcsolattartásra felkészítés a kapcsolattartásra kötelezett szülő kötelessége, a végrehajtás során anyagi jogi kérdések elbírálásának nincs helye* – BH2022. 56.; Budapesti XX., XXI és XXIII. Kerületi Bíróság 31.Pk.50.177/2020/11.
- *A kapcsolattartásra jogosult a gyermekkel kapcsolattartási időn kívül eső időpontban történő találkozása felróhatóság megállapítására nem alkalmas* – Szegedi Járásbíróság 26.Pk.50.572/2020/6.
- *A kapcsolattartásra jogosult szülő kapcsolattartási időn kívül a gyermek részvételével lezajló sportrendezvényen történő megjelenése nem felróható továbbá a gyermek nem dönthet arról, hogy részt vesz-e a kapcsolattartáson* – Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.630.166/2021/3.
- *A kapcsolattartó szülőnek nem felróható, ha a kapcsolattartási idejének egy részét a nagyszülőknek átengedi, a gyermek a nagyszülők felügyelete alá kerül* – Győri Törvényszék 17.K.27.223/2017/9.

- *A kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása a Gyvt. 5. § n) pontja szerinti veszélyeztetést megvalósítja. Ez nem szakkérdés, hanem jogalkotói döntés* – Kúria Kfv.37.411/2016/12.
- *A megnyugtató szoptatást megállapító orvosi igazolás kiállítása orvosetikai vétség* – MOK Zalai Megyei Területi Szervezete Etikai Bizottsága E-05/2021.
- *A nem igazolt betegség terápia a felróhatóság kimentésére nem alkalmas* – Szegedi Járásbíróság 29.Pk.50.600/2022/13.
- *A nyári szünidő nem írja felül a folyamatos kapcsolattartást csak a tényleges időszakos kapcsolattartás és azzal azonos időtartamban a gondozó szülőt megillető idő* – Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.51.984/2020/4.
- *A szülői együttműködés hiánya a kapcsolattartás során önhiba megállapítására alkalmas lehet* – Pécsi Törvényszék 11.Kpk.50.005/2018/10.
- *A szünidőre eső időszakos kapcsolattartás pótlása a gyermeket nevelő szülő és a gyermek közös idejének rovására vagy a szünettel érintett időszakot követően is elrendelhető* – 3067/2022. (II. 25.) AB határozat
- *A tanfelszerelés átadása az arra irányuló kérés esetén a zavartalan kapcsolattartás tárgyi feltétele* – 3068/2022. (II. 25.) AB határozat
- *A végrehajtási eljárás felfüggesztésére lehetőség nincs* – Fővárosi Törvényszék 49.Pkf.630.891/2021/4.
- *A végrehajtási eljárásra a kontradiktórius eljárás szabályai vonatkoznak* – Kaposvári Törvényszék 1.Pkf.21.194/2021/4.
- *A végrehajtási eljárást a kapcsolattartást szabályozó határozat megváltozása esetén is le kell folytatni* – Kúria Kfv.38.269/2019/4.
- *A végrehajtásnak a pótlásra rendelkezésre álló idő elmúlása nem feltétele, a felkészítés hiánya a felróhatóság megállapításához vezet* – Budapesti Környéki Törvényszék 1.Pkf.52.355/2020/4.
- *Amennyiben a kapcsolattartás elmaradása a kötelezett felróhatóságára vezethető vissza, úgy az elmaradt kapcsolattartás időközben megtörtént pótlása a felróhatóság alól kimentésre alkalmatlan körülmény* – Budapest Környéki Törvényszék 1.Pkf.50.284/2021/3.
- *Az anyai gondozást előíró orvosi igazolás orvos szakmai oldalról nem indokolható, a háziorvos figyelmeztetésben részesül* – Szegedi Járási Hivatal TFO CS-06/NEO/03810-4/2019.
- *Az azonos tartalomban megszerkesztett ügyvédi beadvány többszörösen nem elszámolható, az ügyvédi munkadíj büntetésként történő alkalmazására irányuló szándék helytelen* – Gödöllői Járásbíróság 18.Pk.50.990/2020/11.
- *Az időszakos kapcsolattartást is pótolni kell* – Debreceni Törvényszék 18.K.27.247/2018/19.
- *Bíró által kezdeményezett normakontroll eljárásban a Gyer. 30. § (5) bekezdés második mondata megsemmisítésre került. Az ünnepnapra eső elmaradt kapcsolattartás pótolható* – 30/2021. (XII. 1.) AB határozat
- *Kapcsolattartás végrehajtása a korábbi szabályozás-, elrendelt pótlás a hatályos szabályozás szerint* – Fővárosi törvényszék 49.Pkf.632.621/2021/3.

- *Óvodás korú gyermek is jogosult lehet időszakos kapcsolattartásra a nyári szünet során, a szülők egyezségének felülbírálatára nincs lehetőség* – Szegedi Törvényszék 9.K.700.073/2020/5.
- *Pusztán a Covid-19 járványra történő hivatkozás a kapcsolattartás akadályául nem értékelhető* – 3067/2021. (II. 24.) AB határozat

MIKLÓS BEKE

Theoretical and practical aspects of contact with the child, specifics of its implementation

(Summary)

The preparation of my thesis was motivated by the presentation of maintaining contact as a child's right. I did not work on the topic according to the usual structure of the curriculum and legislation. The aim of my interdisciplinary approach – partially developed as a result of my own five-year practical research – is to examine the institution of contact in the context of child protection, fundamental, criminal and international law along the lines of features that are emphasized from the point of view of practice. That is why the thesis not only deals with decisions made by the Kúria or the courts, but also by many district courts. The topicality of the topic is supported by its complexity, the continuous development of the law attached to it, and the need to follow the changes affecting the legal practice that followed. The in-depth regulation of family relationships is not a characteristic of Hungarian law so even in the case of legal disputes moral and ethical norms appear more prominently. The protection of these – most important – personal relationships and the child-centered, moral and ethical enforcement of law enforcement in them represent a significant challenge for those involved as well as for law enforcement. The issue of maintaining personal relations and direct contact with children is persistently current and due to its continuous development, it is also characterized by constant renewal. In my research I looked for an answer to what kind of changes the recent legislative changes and the constantly evolving jurisprudence have brought about in the voluntary provision of contact its protection and promotion by the legal practitioner compared to the previous decades-long framework of law. In my investigation I also explored and evaluated the results of changes in jurisdiction and the possibility of ordering joint parental custody as a judgment.